

INNOVATSIYA – ILMIY-TEXNIK YUTUQLARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISHNING ASOSIY MEXANIZMI SIFATIDA

Aliyeva Matluba Jakbaraliyevna

*Namangan davlat pedagogika instituti, Pedagogika nazariyasi va tarixi
mutaxassisligi 1-kurs magistranti*

Annotatsiya: *Mazkur tezisdagi innovatsiyaning mohiyati ilmiy-texnik yutuqlarni amaliyotga joriy etish usuli sifatida yoritiladi. Tadqiqotda ilmiy g'oyalarni mahsulot yoki xizmatga aylantirish jarayoni va uning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *Innovatsiya, ilmiy-texnik taraqqiyot, texnologiya, modernizatsiya, tijoratlashtirish, raqobatbardoshlik.*

ASOSIY QISM

Innovatsiya (lotincha “innovatio” – yangilash, o'zgartirish) — bu mavjud tizimlarda yangi g'oyalar, usullar, mahsulotlar, xizmatlar yoki jarayonlarni yaratish va ularni muvaffaqiyatli tatbiq etishdir. Innovatsiyaning zamonaviy dunyodagi eng muhim harakatlantiruvchi kuchlaridan biri bu yangi ilmiy-texnik yutuqlardan foydalanishdir. Ilm-fan va texnika taraqqiyoti tezlashgan sayin, yangi kashfiyotlar va ixtirolar jamiyat hayotini tubdan o'zgartirib, yangi imkoniyatlarni ochmoqda.

Innovatsiya — bu shunchaki yangilik yaratish emas, balki yaratilgan yangilikni samarali va foydali tarzda amaliyotga joriy etish jarayonidir. Bugungi kunda raqobatbardosh bo'lish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va ijtimoiy muammolarni hal etish uchun ilmiy-texnik yutuqlarni innovatsiya jarayoniga jalb etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'z navbatida, tadqiqot va ishlab chiqarish o'rtasidagi aloqani kuchaytirishni talab qiladi.

Bugungi kunda global iqtisodiyotda davlatlarning o'rnini ularning nafaqat tabiiy resurslari, balki ilmiy-texnik salohiyati va ushbu salohiyatni amaliyotga qanchalik samarali joriy eta olishi (innovatsiyalashi) bilan belgilanmoqda. Innovatsiya — bu fundamental va amaliy tadqiqotlar natijalarini ishlab chiqarishga, ijtimoiy sohaga yoki boshqaruv tizimiga yangi mahsulot, texnologiya yoki usul sifatida kiritish jarayonidir.

Innovatsiyani ilmiy-texnik yutuqlardan foydalanish usuli sifatida quyidagi jihatlar orqali tavsiflash mumkin:

1. Nazariy bilimni amaliy qiymatga aylantirish: Ilmiy-texnik yutuq (ixtiro, kashfiyot) o'z-o'zidan innovatsiya emas. U faqat ijtimoiy yoki iqtisodiy ehtiyojni qondirib, amaliyotda qo'llanila boshlangandagina innovatsiyaga aylanadi. Demak, innovatsiya — ilmiy g'oyani “hayotga tatbiq etish usuli”dir.

2. Texnologik transforni ta'minlash: Innovatsiya laboratoriya sharoitida yaratilgan texnik yutuqlarni sanoat miqyosiga o'tkazish mexanizmini yaratadi. Bu

jarayon yangi uskunalarni o‘rnatish, ish jarayonlarini avtomatlashtirish va resurslarni tejash imkonini beradi.

3. Raqobatbardoshlikni oshirish: Yangi ilmiy yutuqlarga asoslangan innovatsiyalar mahsulot tannarxini pasaytirish va sifatini oshirish orqali korxonalar va davlatning jahon bozoridagi pozitsiyasini mustahkamlaydi.

4. Tijoratlashtirish: Innovatsiya ilmiy yutuqlardan iqtisodiy foyda olish usulidir. U ilm-fanga kiritilgan investitsiyalarning qaytimini ta‘minlaydi va yangi tadqiqotlar uchun moliyaviy manba yaratadi.

XULOSA

Shunday qilib, innovatsiya — bu ilmiy-texnik yutuqlarni passiv bilimlar omboridan faol iqtisodiy resursga aylantiruvchi o‘ziga xos usul va mexanizmdir. Zamonaviy sharoitda innovatsion jarayonlarni qo‘llab-quvvatlash ilmiy tadqiqotlar natijadorligini oshirishning eng qisqa va samarali yo‘li hisoblanadi. Davlatning innovatsion siyosati ilmiy-texnik yutuqlar va ishlab chiqarish o‘rtasidagi uzilishni bartaraf etishga yo‘naltirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. - 1934.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonuni. - 2020.
3. Innovatsion rivojlanish strategiyasi. - Toshkent, 2019.
4. Porter M.E. “The Competitive Advantage of Nations.” Harvard Business School Press, 1990.
5. Schumpeter J.A. “The Theory of Economic Development.” Transaction Publishers, 1934.
6. OECD. “Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data.” Oslo Manual, 3rd Edition, 2005.
7. Christensen C.M. “The Innovator’s Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail.” Harvard Business Review Press, 1997.
8. Uzbekistan National Innovation System Report. (Mavjud bo‘lsa, shu kabi rasmiy hisobotlar).
9. Ilmiy jurnallar: “Vestnik Rossiyskoy Akademii Nauk”, “Journal of Industrial and Corporate Change”, “Harvard Business Review” va boshqalar.